

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана
Франка
Факультет міжнародних відносин**

Кафедра міжнародного економічного аналізу і фінансів

Туниця Тарас

**“ОФШОРНІ ОПЕРАЦІЇ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ”**

*(Методичні рекомендації
до вивчення курсу)*

**Для студентів факультету міжнародних відносин
спеціальності: міжнародні економічні відносини - 8.030403
магістерський рівень**

Львів – 2004

Туниця Тарас

**“ОФШОРНІ ОПЕРАЦІЇ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ”**

*(Методичні рекомендації
до вивчення курсу)*

**Для студентів факультету міжнародних відносин
спеціальності: міжнародні економічні відносини - 8.030403
магістерський рівень**

Львів – 2004

До друку рекомендувала Вчена Рада факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка.

Протокол № 2 від 25 жовтня 2004 р.

Рецензент – професор кафедри економічної теорії ЛНУ імені Івана Франка **Степан Панчишин**

Тарас Туниця

Офшорні операції у зовнішньоекономічній діяльності.
Методичні рекомендації до вивчення курсу. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2004. – 14 с. – (Серія: “Міжнародні економічні відносини”).

Для студентів спеціальності „Міжнародні економічні відносини” факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка (магістерський рівень).

Кафедра міжнародного економічного аналізу і фінансів,
кім.34, вул. Січових Стрільців 19, Львів 79000;
тел: 296-46-02

© ЛНУ ім. Івана Франка, 2004
© Туниця Т.Ю., 2004

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ "ОФШОРНІ ОПЕРАЦІЇ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ"

1.1 Актуальність та значення курсу Одним з напрямів зовнішньоекономічної діяльності кінця ХХ ст. став стрімкий розвиток офшорного бізнесу. Не дивлячись на підвищений інтерес до даної тематики, офшорна тема і надалі залишається доступною тільки для вузького кола спеціалістів. Неоднозначне ставлення різних кіл громадськості та урядів до питань офшорних операцій вимагає детального роз'яснення і вивчення. Одним з найбільш актуальних завдань при вивченні курсу стає дослідження протиріч між негативним і позитивним ефектом від проведення офшорних операцій. В умовах переходу України до ринкової економіки офшорний бізнес набуває все більших масштабів. Тому детальне вивчення механізмів проведення офшорних операцій є дуже важливим для спеціалістів з міжнародних економічних відносин.

1.2. Об'єктом вивчення у даному курсі є: офшорні операції в різних секторах економіки, офшорні зони, офшорні компанії та банки, національні та міжнародні організації з регулювання офшорної діяльності, міжнародні угоди та конвенції.

1.3. Предметом вивчення даного курсу є: основні принципи та схеми проведення офшорних операцій, методи мінімізації податкового навантаження та методи боротьби з відмиванням "брудних коштів".

1.4. Метою вивчення даного курсу є: ознайомлення студентів із світовими офшорними юрисдикціями для реєстрації юридичних осіб, із різноманітними варіантами використання офшорних зон для проведення бізнес-операцій, визначення вигравів та програшів для окремих юридичних та фізичних осіб, суспільства та держави в цілому від проведення офшорних операцій.

1.5. Методами вивчення курсу є:

- а) лекції;
- б) практичні заняття;
- в) самостійна робота з навчальною літературою та методичними матеріалами;
- г) самостійна робота з науковою літературою;
- д) пошук інформації в Інтернет.

1.6. Даний спецкурс пов'язаний з іншими предметами,

зокрема, такими курсами як:

міжнародні економічні відносини;

міжнародні валютно-кредитні відносини;

державне регулювання економіки та зовнішньоекономічної діяльності;

облік у зарубіжних країнах;

1.7. Міжсесійний контроль. На 12 тижні передбачено письмовий колоквіум за першу половину курсу. За колоквіум виставляється оцінка.

Після вивчення курсу студенти складають залік у письмовій формі. На заліку оцінюють:

- а) рівень знань, виявлених при письмовій відповіді;
- б) оцінку за колоквіум, проведений в середині семестру;
- в) активність на семінарських заняттях.

1.8. Технічною базою для вивчення курсу повинен служити графопроектор для демонстрування прозірок та інші сучасні технічні засоби навчання.

1.9. Після вивчення курсу студенти повинні:

- а) знати методи та варіанти побудови бізнес-схем;
- б) вміти виокремлювати найбільш сприятливі офшорні юрисдикції для проведення тієї чи іншої бізнес-операції;

- в) орієнтуватися в організаційно-правових формах господарських суб'єктів;
- г) вміти розкривати природу проведеної операції, визначати ступінь її легальності.

Отримані знання будуть корисними для роботи як у державних структурах (ДПА, Держмитслужбі, СБУ, МВС), так і для роботи в приватному секторі.

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

“ОФШОРНІ ОПЕРАЦІЇ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ”

Тема 1. Предмет, мета і завдання спецкурсу. (2 год.)

Предмет, об'єкт, мета і завдання спецкурсу. Методи та методики вивчення курсу. Структура курсу. Короткий огляд літератури, рекомендованої для вивчення курсу.

Тема 2. Вільні економічні зони в системі світового господарства. (2 год.)

Визначення поняття – спеціальна або вільна економічна зона (ВЕЗ). Історичні передумови формування вільних економічних зон. Функції ВЕЗ. Макроекономічні цілі та локальні завдання. Класифікація видів ВЕЗ. Сучасні етапи функціонування ВЕЗ. Основні умови залучення іноземного капіталу у ВЕЗ. Державні податки і митне оподаткування. Валютний механізм ВЕЗ. Державне регулювання діяльності ВЕЗ. Передумови створення ВЕЗ в Україні.

Тема 3. Офшорні зони в системі вільних економічних зон. (2 год.)

Визначення понять – офшорний бізнес, офшорна зона, офшорна і оншорна компанія. Історія виникнення офшорного бізнесу. Утворення перших вільних економічних (офшорних) зон у період античності і середньовіччя, історичний екскурс. Передумови виникнення офшорних зон у ХХ ст. Особливості сучасного розвитку офшорних зон. Аргументи “за” і “проти” існування офшорних зон. Класифікація видів офшорних зон. Характеристика “стопроцентних офшорних зон”. Країни з пільговим режимом оподаткування окремих видів діяльності. Адміністративно-територіальні утворення окремих держав, в яких діє офшорний режим. Нетрадиційні офшорні зони. Офшорні гавані сприятливого прапора.

Тема 4. Порядок реєстрації офшорної компанії та її юридичний статус. (2 год.)

Організаційно-правові форми офшорних компаній. Структура володіння і управління офшорною компанією. Різновидності правових систем світу, які стосуються офшорного бізнесу. Англосаксонська та континентальна правова системи. Порядок реєстрації офшорної компанії. Роль секретарських контор. Переваги та недоліки “готових” компаній. Номінальний сервіс. Інститут номінальних директорів та акціонерів. Варіанти використання офшорних компаній. Проблеми легальності документів. Апостиль. Міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування.

Тема 5. Офшорний банківський бізнес. (2 год.)

Офшорний банк як закордонний фінансовий центр. Види офшорних банків. Порядок створення офшорного банку. Регулювання офшорного банківського бізнесу. Переваги створення офшорного банку та вигоди офшорного банківського бізнесу. Різновиди банківських послуг. Банківські трастові,

конверсійні та інші операції. Методика створення безподаткових схем за участю офшорного банку. Ступені свободи офшорного банківського бізнесу. Варіанти централізованого управління грошовими потоками. Короткий огляд головних офшорних банківських центрів.

Тема 6. Податкове планування та фінансові операції в схемах. (4 год.)

Використання офшорних схем в експортно-імпортних операціях. Міжнародна холдингова компанія. Схеми використання. Використання офшорних схем з метою ефективного управління активами. Використання офшорних схем для кредитування і фінансування. Здійснення лізингових операцій через офшорні компанії. Страхування та перестраховування в офшорних схемах. Офшорні операції з ліцензійними платежами. Офшорні схеми для оплати праці. Створення спільних підприємств та представництв за допомогою офшорних компаній. Офшорні толлінгові операції. Судноплавні перевезення вантажів і пасажирів із застосуванням офшорних операцій. Мінімізація оподаткування у сфері будівництва. Використання офшорних компаній для операцій з отримання готівки.

Тема 7. Тіньова економіка. Масштаби, характер і механізми втечі капіталу. (2 год.)

Сутність тіньової економіки та основні форми її прояву. Умови функціонування тіньової економіки. Розвиток тіньової економіки в країнах з перехідною економікою. Оцінка масштабів втечі капіталу та очевидні наслідки. Характер та форми вивезення капіталу. Боротьба з відтоком капіталу. Моделі відмивання кримінальних фондів грошових засобів. Стадії відмивання доходів, отриманих з нелегальних джерел.

Тема 8. Державне регулювання та боротьба з відмиванням “брудних коштів”. Міжнародні та національні організації. (2 год.)

Світовий досвід та міжнародне співробітництво у сфері регулювання офшорного бізнесу. Міжнародні угоди, конвенції та обмін інформацією. Основні моменти антиофшорного законодавства деяких країн світу. Методи боротьби з відмиванням “брудних коштів”. Роль міжнародних організацій в боротьбі з відмиванням “брудних коштів”. ОЕСР, FATF. Система боротьби з фінансовими злочинами (FinCEN).

Тема 9. Місце України в системі офшорного бізнесу. (2 год.)

Характеристика податкової системи України. Ставки оподаткування. Основні тенденції розвитку офшорних операцій, здійснюваних юридичними і фізичними особами України. Масштаби втечі капіталу. Українське антиофшорне законодавство. Виконання умов FATF та боротьба з відмиванням “брудних коштів”. Аналіз переліку офшорних зон, затверджених Розпорядженням Кабінету Міністрів України. Об’єктивні та суб’єктивні причини щорічної зміни переліку. Спроби створення офшорної зони в Україні. Міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування.

1.1. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Вільні економічні зони в системі світового господарства. (2 год.)

Характеристика окремих (за вибором) вільних економічних зон. Порівняння обраних ВЕЗ за різновидами пільг, які надаються

господарським суб'єктам. Пошук найсприятливіших ВЕЗ для здійснення окремих видів діяльності. Розв'язок задачі.

Тема 2. Офшорні зони в системі вільних економічних зон. (2 год.)

Головні особливості сучасного розвитку офшорних зон. Аргументи “за” і “проти” існування офшорних зон. Класифікація і характеристика офшорних зон (за вибором). Визначення найбільш сприятливих офшорних юрисдикцій.

Тема 3. Порядок реєстрації офшорної компанії та її юридичний статус. (2 год.)

Організаційно-правові форми офшорних компаній. Порядок реєстрації офшорної компанії. Роль секретарських контор. Переваги та недоліки “готових” компаній. Номінальний сервіс. Варіанти використання офшорних компаній. Проблеми легальності документів. Апостиль. Міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування. Теорія “перманентної подорожі” (формула свободи).

Тема 4. Офшорний банківський бізнес. (2 год.)

Види офшорних банків. Порядок створення офшорного банку. Регулювання офшорного банківського бізнесу. Різновиди банківських послуг. Методика створення безподаткових схем за участю офшорного банку. Ступені свободи офшорного банківського бізнесу. Короткий огляд головних офшорних банківських центрів.

Тема 5. Податкове планування та фінансові операції в схемах. (4 год.)

Розв'язання задач на побудову бізнес-схем. Розрахунок оптимальних варіантів бізнес операцій для максимізації прибутку.

Тема 6. Колоквіум.

(2 год.)

Письмове тестування пройденого матеріалу.

Тема 7. Тіньова економіка. Масштаби, характер і механізми втечі капіталу

(2 год.)

Механізми функціонування тіньової економіки. Показати моделі відмивання кримінальних фондів грошових засобів. Здійснити оцінку масштабів втечі капіталу та можливі наслідки. Навести приклади найбільш скандальних історій у світі.

Тема 8. Державне регулювання та боротьба з відмиванням “брудних коштів”. Міжнародні та національні організації.

(2 год.)

Проаналізувати міжнародні угоди та конвенції з питань регулювання офшорного бізнесу. Виявити недоліки. Розкрити методи боротьби з відмиванням “брудних коштів”. Роль міжнародних організацій в боротьбі з відмиванням “брудних коштів”.

Тема 9. Місце України в системі офшорного бізнесу.

(2 год.)

Розв'язок задач на оптимальне податкове планування. Порівняльний аналіз масштабів втечі капіталу і обсягів прямих іноземних інвестицій з офшорних зон. Українське антиофшорне законодавство. Виконання умов FATF та боротьба з відмиванням “брудних коштів”. Роль міжнародних угод про уникнення подвійного оподаткування.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

Наведена нижче навчальна, наукова та методична література є у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка, бібліотеці факультету міжнародних відносин, у Науковій бібліотеці НАН України ім. В. Стефаника. Методичну літературу рекомендуємо придбати студентам самостійно, оскільки вона буде потрібна студентам під час підготовки до практичних занять упродовж усього навчання.

3.1. ОСНОВНА НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. Апель А., Гунько.В., Соколов И. Обналичивание и оффшорный бизнес в схемах. – СПб.: Питер, 2002. – 192с.
2. Бирковский Д. Применение оффшорных компаний в Украине. – Харьков: Веста: Издательство «Ранок», 2002. – 272 с.
3. Кабир Л.С. Организация оффшорного бизнеса. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 144с.
4. Ушаков Д. Оффшорные зоны в практике российских налогоплательщиков. – М.: Юристь, 2002. - 496 с
5. Чернявский С.П. Международный оффшорный бизнес и банки. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 144с.
6. Шамбост Э. Энциклопедия оффшорных зон. – М.: Викра, 2000. – 808с.
7. Barber H. Tax Havens: How to Bank, Invest, and Do Business-Offshore and Tax Free. – 1993. – 256p.
8. Schneider J. The Complete Guide to Offshore Money Havens: How to Make Millions, Protect Your Privacy, and Legally Avoid Taxes. – Prima Lifestyles, 3rd Rev. edition., 1999. – 464 p.

3.2. ДОДАТКОВА НАВЧАЛЬНА ТА НАУКОВА ЛІТЕРАТУРА

9. Журнал “Offshore Journal”.
10. Зинченко А. Энциклопедия офшорного бизнеса. – НПК-ВЕСТА, 2000.- 704с.
11. Корнеева Е. Офшорный мир. Взгляд изнутри. Справочник. – М.: Экономика, 2001. – 318с.
12. Офшорные компании: обзоры, комментарии, рекомендации. – НПК-ВЕСТА, 1995. – 512с.
13. Офшорные фирмы в международном бизнесе: принципы, схемы, методы. – М.: ДС ЭКСПРЕСС, ИНК., 1997. – 368с.
14. Теневая экономика и экономическая преступность. Бекряшев А., Белозеров И., Бекряшева Н., Леонов И. – Электронный учебник.: <http://newasp.omskreg.ru/bekryash/>
15. Bennett J. Bulletproof Offshore Asset Protection. – The Jim Bennett Institute, 1999. – 160p.
16. Cornez A. The Offshore Money Book: How to Move Assets Offshore for Privacy, Protection, and Tax Advantage. – McGraw-Hill Trade, 1998. – 288p.

Навчально – методичне видання

Тарас Туниця

Офшорні операції у зовнішньоекономічній діяльності.

Методичні рекомендації до вивчення курсу.

Для студентів спеціальності „Міжнародні економічні відносини” -
8.030403

Підписано до друку 25.10.2004. Формат 60x80/16. Папір друк.
№2. Друк офсет. Умовн.- друк.арк. 0,4. Обл.- вид.арк. 0,4.
Наклад 100 прим. Зам.

Надруковано на факультеті міжнародних відносин
Львівського національного університету імені Івана Франка
79000 м.Львів, вул. Січових Стрільців, 19

